

Ko Ljubljano, Ljubljano prelistamo, ugotovimo, da poleg predgovora in imenskega kazala, sestoji iz šestih bolj ali manj zaključenih in izoblikovanih tematskih sklopov, ki predstavljajo ljudi, dogodke in pojave, značilne za osemdeseta pri nas. Vse skupaj se začne s poglavjem VZPOREDNE ZGODOVINE (I.), v katerem se sprehodimo med politiko in kulturo, prek Mladine, procesa proti četverici, Nove revije, do nesojene slovenske valute lipe.

Po starem, ponovno emancipiranem delu mesta Ljubljane, nas nato popelje VRNITEV CENTRA (II.), ki nas seznani s prenovo starega mestnega jedra in z naporji za njegovo oživljanje, spomni nas na Plečnika, na nove dosežke v arhitekturi in na toliko hvaljeni in kritizirani Cankarjev dom. ROCK'N'ROLL IN CIVILNA DRUŽBA (III.) nas nato vrne tja, kjer se je vse skupaj začelo. In začelo se je s punkom na valovih radia Študent, s spremembami uredniške politike Mladine, z angažmajem družbeno kritičnih intelektualcev, medtem ko je po ulicah razsajal teater Ane Monro, medtem ko se je bil boj za prostore alternativne kulture, medtem ko se je rockalo na Novem rocku in medtem ko so se socializirali gayi in lezbijke. V OBJEMU POGLEDA IN BESEDE (IV.) se nato razgledamo po pahljači gledališko-plesnega dogajanja osemdesetih; od političnega gledališča do spektakularnih in magičnih projektov Mladinskega gledališča, od Plesnega teatra Ljubljana do Koreodrame, vmes pa je nanizanih še nekaj pesniških dosežkov tistega časa. NEUE SLOWENISCHE KUNST: NOVA SLOVENSKA UMETNOST (V.) je gotovo najprebojnejši in najrazpoznavnejši slovenski kulturno-umetniški dosežek osemdesetih in kot takemu je temu pojavu in njegovim posameznim frakcijam v knjigi namenjeno posebno poglavje, ki dovolj obsežno in izčrpno informira o delovanju NSK v prejšnjem desetletju. Ob koncu knjige nas, kot zaključni ognjemet, pričaka EKSPLOZIJA VIZUALNEGA (VI.), ki pred nami razprši dejavnost galerije ŠKUC, razne multimedijalne dogodke, risanko, nekaj značilnega slikarstva, kiparstva, videa, ambientov, mode ter fotografije in na koncu koncev še zeleni lipov list s turistično-političnega plakata.

Čeprav bodo tisti, ki jih v knjigi ni ali pa (upravičeno?) mislijo, da jim je bilo odmerjenega premalo prostora, menili drugače, lahko mirno zapišem, da sta Marina Gržinič in Aleš Erjavec s svojim prerezom skozi segmente relevantnega in za osemdeseta značilnega umetnostnega in kulturne univerzuma Ljubljane, opravila pomembno pionirsko delo, ki bo gotovo deležno širokega zanimanja naše in tuje javnosti in opaznega mesta v veliki biblioteki zgodovinskega spomina našega prostora.

V osemdesetih je bila trasirana marsikatera od poti, ki vodijo v prihodnost in po teh poteh bomo lahko hodili samozavestneje kot kdajkoli prej, kajti tistemu, ki ima za samo takšna osemdeseta, se ni treba bati devetdesetih.

D.Š.

Hans Fink

Socialna filozofija

Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 1992.

Dest let stara drobna knjiga danskega profesorja filozofije (*Social philosophy*, Methuen & Co., London 1981) je v prevodu Zdenke Erbežnik na voljo tudi slovenskemu bralcu. Z njo se je ponudba slovenskega knjižnega trga obogatila za kratek in dovolj pregleden prikaz (samo Finkovo besedilo obsega zgolj 100 strani, preostalo so uvod, spremna beseda dr. Pavleta Zgaga, registri in izbrana bibliografija) najpomembnejših etap razvoja "zahodne" socialne misli od leta 1000 pa konca drugega tisočletja.

Knjižica ima uvaljalne, učbeniške in deloma priročniške značilnosti. Namenjena je predvsem potrebam dijakov in učiteljev filozofije na srednješolski stopnji, kjer bo brez dvoma prispevala k povezovanju in združevanju filozofije, zgodovine in sociologije v enotno problemsko polje. Obenem pa bo Socialna filozofija koristno uvodno branje vsem, ki imajo občutek, da v njihovem znanju s tega področja zeva vrzel (npr. tistim, ki začenjajo študij ene

od omenjenih ali drugih, sorodnih, strok na višji stopnji).

V polpreteklem obdobju knjižna ponudba s področja socialne filozofije pri nas - zlasti še, če kot dostopne štejejo tudi objave s srbsko-hrvaškega govornega področja - ni bila majhna, in tudi relevantnosti ji ne moremo odrekati. Vendar je imela tudi hude pomanjkljivosti: ostajala je znotraj marksističnih kontroverz, prevečkrat je bila povsem brez znanstvenega aparata ali z njim pomankljivo opremljena (to velja še zlasti za neslovenske izdaje), in je gradila na skoraj popolni praznini, kar zadeva prevode klasikov (tokrat to velja zlasti za slovensko knjižno zakladnico). Prevod Finkove knjige te luknje ne more zapolniti. Veliko tega (predvsem glede prevodov klasikov) ostaja dolg in zadolžitve stroke za prihodnost, vendar je spodbudno, da po obdobju, ko je socialna misel nastopala skoraj izključno kot argument v političnih razpravah, postopoma pridobivamo vse več orodij za njen ponoven odmik od imperativne urgence dnevno političnega delovanja.

Večpomenskost izraza "socialna filozofija" je že indeks njegove spornosti in napotuje na različnost možnih pojmovanj odnosa med družbenim in filozofijo. Med različnimi možnimi razumevanji, ki segajo od popolne osamosvojitve teorij družbenega v "zgodovini idej" in popolnega razkroja teorije v kontekstu družbenih praks in institucij, je Hans Fink nedomno bližje drugi možnosti. Socialne filozofije ne moremo ločiti od njenega družbenega konteksta, le-ta pa je zgodovinsko proizveden. Še natančnejšo opredelitev dejanske vsebine knjige poda sam avtor, ko v uvodnem poglavju pravi, da knjiga "opisuje vznik in padec svobodnega trga kot osrednje družbene institucije in kot ključa za razumevanje družbe" (str. 12). Cre torej za predstavitev filozofije "kot integralnega dela družbenih procesov" (prav tam), kjer je odnos med v teorijo modelirano realnostjo in realnostjo izven misli, med teorijo in prakso družbenih odnosov, med teoretsko zamišljenimi institucijami in razlogi zanje na eni strani in njihovo zgodovino na drugi strnjene v enotno, neprelomljeno polje. Ta pristop avtorja vodi v bližino izenačitve socialne filozofije in socialne zgodovine. Predstavitvi družbenega konteksta, znotraj katerega se

porajajo teorije, je dejansko namenjeno veliko prostora (bralcu je npr. nakazan tudi neenakomeren razvoj družbenih form v posameznih predelih Evrope) in v tem lahko vidimo kakovost, slabost ali nujno enostranost, ki se ji v tej ali oni obliki najbrž ne bi mogel izogniti noben enako kratek uvod v socialno filozofijo.

Metodološka vprašanja, vprašanja, ki jih sproža različnost določitev mesta, obsega in vloge socialne filozofije, tj. sistemska vprašanja, s katerimi Fink opravi na kratko v uvodu, da bi mesto prepusil zgodovinskemu prikazu, so spet obravnavana v spremni besedi dr. Pavleta Zgaga, ki s svojim esejem prispeva k uravnovešenosti dela. Pomembna nadgraditev osnovnega teksta je tudi razmeroma obsežna bibliografija, ki je razčlenjena na enake problemske sklope kot v knjigi obravnavana poglavja. Njeno osnovo je sestavil Fink, dr. Pavle Zgaga pa jo je dopolnil in priredil za potrebe in možnosti slovenskega naslovljenca. Obsega tudi napotke o najpomembnejših tekstih posameznih avtorjev, ki so obravnavani v knjigi.

Knjigi, ki ji gotovo ne moremo očitati preobremenjenosti s tujkami, opombami pod črto in vsem drugim, kar bi lahko zožilo krog njenih uporabnikov, bi morda lahko naslovili nasprotni očitke. Še bolj bi lahko imela poudarjeno propedevtično usmeritev. Ker imensko in stvarno kazalo zajema malo imen in pojmov, bi bilo besedilo preglednejše, če bi bila ta imena in pomembnejši pojmi natisnjeni polkrepko. Koristen dodatek bi bila tudi komparativna preglednica najpomembnejših prelomnih datumov v politični in kulturni zgodovini Evrope.

Igor Pribac